

Prof. dr hab. Anna I. Brzezińska

Zespół Wczesnej Edukacji, Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie

Sześciolatek w szkole Co mogą zrobić rodzice?

informacje, działania

Na gotowość szkolną dziecka istotnie wpływa dojrzałość poznawcza, emocjonalna i społeczno-moralna

Dojrzałość ta ma też istotny wpływ na jego powodzenie w szkole, szczególnie w okresie adaptacji do systemu szkolnego w klasie I. Dojrzałość ta kształtuje się już w okresie wczesnego dzieciństwa, czyli przed 3. rokiem życia. Jednak szczególnie intensywnie rozwija

się w wieku przedszkolnym, głównie pod wpływem oddziaływań **rodziców i nauczycieli w przedszkolu**. Niezwykle istotne jest, aby opiekunowie dziecka na co dzień stwarzali mu różnorodne okazje do nabywania i kształtowania umiejętności stanowiących podstawę do nabywania kolejnych kompetencji w szkole.

Przejawy gotowości dziecka do szkolnego uczenia się

GOTOWOŚĆ POZNAWCZA

- dziecko
- **posiada podstawowe informacje o sobie:** potrafi się przedstawić, podać swój wiek, adres zamieszkania, imiona rodziców i podstawowe informacje o swojej rodzinie i najbliższym otoczeniu
 - **wykazuje umiejętność orientacji w przestrzeni:** potrafi lokalizować miejsca w najbliższym otoczeniu – swoje przedszkole, najbliższy sklep, bank, park
 - **wykazuje umiejętność orientacji w czasie:** zna dni tygodnia i ich kolejność; potrafi również ocenić czas trwania zdarzeń np. ile zajmie mu droga do przedszkola
 - **rozumie związki przyczynowo-skutkowe:** np. proces przygotowania i wypieku ciasta
 - **interesuje się czytaniem, pisaniem, liczeniem,** samo próbuje to robić, zadaje pytania
 - **potrafi skupić uwagę** przez dłuższy czas na tej samej czynności
 - **zaczyna stosować indywidualne strategie pamięciowe:** np. kilkakrotnie powtarza podaną mu treść czy jakieś polecenie
 - **interesuje się otaczającym je światem,** zjawiskami przyrody, tym, co podają wiadomości np. w radio czy telewizji
 - **zaczyna interesować się szkołą,** pyta o to rodzeństwo bądź starszych kolegów

ciąg dalszy – s. 4
zadania dla rodziców – s. 2-3

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Gotowość szkolna dziecka w dużym stopniu zależy od tego, w jakim środowisku się ono rozwija

Najpierw środowisko rodzinne, a potem przedszkolne tworzą warunki dla realizowania kolejnych zadań rozwojowych, czyli pobudzają i aktywizują, kierują dziecko ku nowym wyzwaniom, wspierają w ich pokonywaniu. Wiąże się to z dostarczaniem

różnorodnej stymulacji poznawczej (np. wizyty w muzeach i teatrze, podróże, wspólne przeglądanie i czytanie

Jak przygotować dziecko do zdobycia poszczególnych kompetencji

	SAMODZIELNOŚĆ I ZARADNOŚĆ W CODZIENNYCH SYTUACJACH ŻYCIOWYCH I SZKOLNYCH	RADZENIE SOBIE W SYTUACJACH NIETYPOWYCH I TRUDNYCH ORAZ ZNOSZENIE NIEPOWODZEŃ
DOŚWIADCZENIA I KOMPETENCJE DZIECKA	<ul style="list-style-type: none"> dziecko w wieku przedszkolnym wiele rzeczy potrafi zrobić i przejawia coraz większą potrzebę samodzielności zwykle bez trudu radzi sobie w codziennych czynnościach, jak utrzymywanie porządku w swoim pokoju, układanie zabawek, książek, składanie swojego ubrania, jedzenie, mycie, pomaganie w domowych obowiązkach – podlewanie kwiatów, pomoc w gotowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> dziecko w wieku przedszkolnym potrafi sobie radzić w sytuacjach nietypowych, nagłych, zaskakujących, o ile tylko nie naruszają jego poczucia bezpieczeństwa kompetencje radzenia sobie zostały nabyte w sytuacjach naturalnych, o ile rodzice nie usuwali wszelkich przeszkód i pomagali dziecku wytrwać w trudnej sytuacji
ZADANIA RODZICÓW	<ul style="list-style-type: none"> dostrzeganie przez rodziców osiągnięć dziecka rozmawianie z dzieckiem o jego umiejętnościach, dzięki czemu staje się coraz bardziej świadome tego, co umie i z satysfakcją z tego korzysta uwzględnianie pomysłów i propozycji dziecka pozwalanie na podejmowanie decyzji, dotyczących spraw dziecka, np. przy wyborze ubrania, podejmowanej aktywności, rodzaju zabawy wyznaczanie rozmaitych „specjalnych” zadań np. karmienie i dbanie o domowe zwierzątko, sprzątanie ogrodu czy spiżarni 	<ul style="list-style-type: none"> pokazanie na własnym przykładzie, że nie wszystkie zadania i plany udaje się zrealizować z zamierzonym skutkiem pokazanie, że również dorośli napotyka na różne trudności i niepowodzenia rozmawianie o tym, że ważne jest „mierzenie się” z kolejnymi wyzwaniami, ponieważ każde z nich niesie ze sobą ważne doświadczenia, daje nową wiedzę
EFEKT	<ul style="list-style-type: none"> dziecko stanie się bardziej pewne siebie, zaradne, a samodzielny sześciolatek z większą łatwością będzie radził sobie z zadaniami czekającymi go w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> dziecko stanie się bardziej wytrwale nauczy się szukać pomocy, a nie biernie czekać, aż pojawi się dorosły będzie z większą łatwością akceptować swoje niepowodzenia, a ewentualne szkolne trudności traktować jako wyzwania, a nie jako zagrożenia czy przeszkody nie do pokonania

książek, przeszukiwanie Internetu), **doświadczeń społecznych** (zadbanie o kontakty dziecka zarówno z dziećmi, jak dorosłymi – np. krewnymi, sąsiadami) i **tworzeniem przestrzeni dla twórczych działań** dziecka (np. zachęcanie dziecka do różnorodnych form ekspresji artystycznej, kształtowanie w nim postawy „badacza”).

NOWE KONTAKTY SPOŁECZNE	NOWE ZADANIA I ROZLICZANIE SIĘ Z NICH
<ul style="list-style-type: none"> dla sześciolatka osobami najbardziej znaczącymi są najbliższe mu osoby – rodzice, starsze rodzeństwo, dziadkowie, nauczyciele w przedszkolu dziecko na swój sposób rozumie relację przyjacielską – przyjaciel wyróżniany jest przede wszystkim jako partner zabaw pod koniec wieku przedszkolnego zmienia się natura relacji z innymi dziećmi, coraz częściej chodzi nie o zabawę, ale o wspólne zadanie, wymagające jasnego komunikowania własnych emocji, intencji, potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> aktywność dziecka w wieku przedszkolnym w dużej mierze charakteryzuje się bez troską, nieuporządkowaniem dziecko poznaje otoczenie na drodze swobodnego, okolicznościowego gromadzenia doświadczeń dziecko często koncentruje się bezpośrednio na samej działalności, nie podporządkowując jej określonej roli, stąd jest mało skuteczne i mało wytrwałe
<ul style="list-style-type: none"> umożliwianie kontaktów z różnymi osobami dorosłymi w domu i poza nim umożliwianie kontaktów z dziećmi w różnym wieku rozmawianie z dzieckiem o zasadach i zwyczajach komunikacji z dziećmi i osobami dorosłymi omawianie z dziećmi nowych dla nich reguł życia społecznego sygnalizowanie możliwych niebezpieczeństw, np. kontakt z osobami nieznanymi 	<ul style="list-style-type: none"> najważniejszym zadaniem rodziców jest pomoc dziecku w formułowaniu celów oraz wsparcie w utrzymaniu odpowiedniej motywacji do ich realizacji włączanie dziecka w różne czynności domowe i pilnowanie, by je kończyło oraz pomaganie mu w tym, gdy traci zapał wspólne planowanie tego, co należy zrobić w jakiejś sytuacji, np. robienie zakupów czy planowanie wakacyjnego wyjazdu
<ul style="list-style-type: none"> dziecko nauczy się lepiej dostosowywać swoje zachowanie do okoliczności dziecko opanuje różne sposoby nawiązywania i podtrzymywania kontaktów społecznych z dorosłymi dziecko nauczy się lepiej dostosowywać swoje zachowanie do oczekiwań kolegów w różnym wieku, a jednocześnie jaśniej wyrażać swoje potrzeby 	<ul style="list-style-type: none"> dziecko nauczy się, że aby osiągnąć jakiś cel trzeba pomyśleć o tym, jak to zrobić stopniowo wykształci się postawa systematyczności, rzetelności, dokładności w działaniu dziecko zacznie odczuwać satysfakcję z osiągania wyznaczonych przez siebie celów

GOTOWOŚĆ EMOCJONALNA

Przejawy gotowości dziecka do szkolnego uczenia się

- dziecko**
- **potrafi wyrażać swoje emocje** w sposób akceptowany przez innych ludzi, stara się hamować takie przejawy emocji jak krzyk, pisk, podskoki, bieganie, szarpanie innych
 - **rozpoznaje i umie nazywać emocje** własne oraz innych
 - **rozumie swoje emocje**, np. wie, co jest przyczyną jego smutku lub złości
 - **zaczyna kontrolować swoje emocje**, np. umie chwilę poczekać na nagrodę, umie znosić porażki
 - **rozumie wpływ swoich emocji** na innych ludzi, np. *gdy jestem smutny, moja mama też jest smutna*

GOTOWOŚĆ SPOŁECZNA

- dziecko**
- **potrafi inicjować kontakty** z innymi dziećmi i odpowiadać na ich zainteresowanie
 - **umie podtrzymać kontakt**, kontynuuje rozmowę, zadaje pytania, słucha uważnie i odpowiada na pytania
 - **stosuje zasadę wymienności** w kontaktach społecznych, np. *kiedy ja mówię, ty słuchasz, a kiedy mówisz ty, ja słucham ciebie*
 - **umie bawić się zgodnie w grupie dzieci** i umie z nimi współpracować w zabawie i przy prostych zadaniach

GOTOWOŚĆ MORALNA

- dziecko**
- **zna podstawowe normy i zasady** obowiązujące w określonych miejscach, np. w domu, sklepie, teatrze, kościele, u lekarza
 - **potrafi podporządkować się zasadom** wyznaczonym przez dorosłych
 - **respektuje umowy** zawarte z innymi ludźmi
 - **jest obowiązkowe i wytrwałe** także wtedy, gdy nikt go w danej chwili nie chwali i nie kontroluje, samodzielnie finalizuje rozpoczętą przez siebie czynność, np. rysunek

POSTAWA WZGLĘDEM SZKOŁY I UCZENIA SIĘ

- dziecko**
- **dostrzega korzyści płynące z nauki** pod kierunkiem innej osoby
 - **posiada pozytywny obraz szkoły**
 - **rozumie różnice** między rolą przedszkolaka i ucznia
 - **zna podobieństwa** między rolą przedszkolaka i ucznia

Broszura współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Instytut Badań Edukacyjnych jest placówką badawczą z wieloletnią tradycją, prowadzącą interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce. Głównym zadaniem IBE jest prowadzenie badań, analiz i prac rozwojowych przydatnych dla szeroko rozumianej polityki opartej na faktach i praktyki edukacyjnej. Instytut uczestniczy w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych, przygotowuje raporty, sporządza ekspertyzy oraz pełni funkcje doradcze. www.ibe.edu.pl

